

Qəbul imtahanlarında topladığı bal tələbənin səviyyəsi haqqında ilkin fikir yürütmək üçün əsas mənbədir

Ali təhsil müəssisəsinin (istər dövlət, istərsə də özəl) əsas məqsədi ölkənin hərtərəfli inkişafını təmin etmək üçün dövrün tələblərinə uyğun kadrların hazırlanmasıdır. Ali təhsilli kadr hazırlığı prosesi abituriyentlərin ali məktəblərə qəbul olunmasından, başqa sözlə, tələbə qəbulundan başlayır. Azərbaycanda dövlət ali məktəblərinə tələbə qəbulu 1992/1993-cü tədris ilindən, özəl ali məktəblərə tələbə qəbulu isə 1995/1996-cı tədris ilindən etibarən mərkəzləşdirilmiş bir dövlət təşkilatı – Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası (TQDK) tərəfindən aparılır.

Tələbə qəbulu prosesini mərkəzləşdirilmiş qaydada həyata keçirməyə məsul bir dövlət orqanı olan TQDK öz fəaliyyətini dünyada mövcud təcrübəyə əsaslanaraq elmi əsaslar üzərində qurmağa və ölkənin təhsil siyasətini ardıcıl surətdə həyata keçirməyə çalışır. Fəaliyyətdə olduğu müddətdə TQDK öz işində xeyli irəliləyişlərə nail olmuşdur və öz işini ilbəl daha da yüksək səviyyədə qurmağa səy göstərir. Umumiyyətlə, müstəqillik dövründə təhsil sahəsində qazanılmış nailiyyətlərdən danışanda, TQDK-nın yaranması və fəaliyyəti uğurlu bir addım kimi qiymətləndirilməlidir.

2004-cü ilə qədər tələbə qəbulu əsasən TQDK tərəfindən aparılrsa da, qəbul planı dolmadığı halda boş qalan yerlərə universitetlər öz nizamnamələrinə uyğun olaraq, TQDK-nın keçirdiyi test imtahanlarında iştirak etmiş abituriyentlər arasında əlavə müsabiqə aparmaq hüququna malik idilər.

2004-cü ildən etibarən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 iyun 2004-cü il tarixli 78 sayılı fərmanına əsasən həm dövlət, həm də özəl ali məktəblərə tələbə qəbulu yalnız TQDK vasitəsi ilə aparılır.

Təhsil Nazirliyinin 4 may 2006-cı il tarixli kollegiya iclasında (Təhsil Nazirliyi kollegiyasının 11 may 2006-cı il, 343 sayılı qərarı) özəl ali məktəblərdə kadr hazırlığı aparılan bir sıra ixtisaslar – hüquqşünaslıq, beynəlxalq hüquq və tibb ixtisasları üzrə 2006/2007-ci tədris ilindən başlayaraq tələbə qəbulu aparılmaması haqqında qərar verildi. (Sonradan beynəlxalq münasibətlər ixtisası da bu ixtisasalara əlavə olundu).

Dalbadal verilmiş bu iki qərar özəl ali məktəblərə tələbə qəbulunun sayına ciddi təsir etdi. (Təhsil nazirliyi kollegiyasında qəbul edilən qərarın özəl ali məktəblərin nüfuzuna ciddi xələl gətirdiyi də qeyd edilməlidir).

Məlumdur ki, tələbə qəbulu həm dövlət, həm də özəl ali məktəblərə TQDK tərəfindən aparılır. Tələbə qəbulunun TQDK tərəfindən aparılması ali məktəblərin, o cümlədən özəl ali məktəblərin qarşısında konkret məsələ qoyur; ali məktəblər məhz TQDK tərəfindən göndərilmiş abituriyentləri yüksək səviyyəli kadr kimi yetişdirmək proqramını həyata keçirməli olurlar. Əlbəttə, abituriyentin TQDK tərəfindən göndərilməsi, yoxsa ali məktəbin özü tərəfindən götürülməsi formaca əhəmiyyət kəsb

etmir. Əsas məsələ onların seçilmə prinsipindədir. İndiki halda bütün bu prinsiplər TQDK tərəfindən müəyyənləşdirilir. Ali məktəblər abituriyentlərin seçilməsi prosesindən kənar qaldığından yeni qəbul olunan tələbələrin TQDK-nın keçirdiyi imtahanlarda topladığı ballar onların ilkin səviyyəsi haqqında fikir yürütmək üçün yeganə mənbədir.

Xəzər Universitetində yeni qəbul olunan tələbələrin yerləşdirilməsi mexanizmi elə qurulmuşdur ki, onların qəbul imtahanlarında yığdığı ballar yerləşdirmə prosesində önəm daşımır. Yeni qəbul olunanlar İngilis dili departamenti tərəfindən hazırlanmış yerləşdirmə testi (placement test) üzrə imtahan verir və hərə öz nəticəsinə görə qruplara yerləşdirilir. Bununla belə, tələbələrin qəbul imtahanlarında yığdığı ballar statistika baxımından xeyli maraq kəsb edir.

Təcrübə göstərir ki, qəbul olunan tələbələrin əksəriyyətinin təhsilin ilk dövründə göstərdiyi nəticələr qəbul imtahanları zamanı yığdıqları ballara təxminən uyğun olur.

İndi tələbə qəbulunun TQDK tərəfindən aparıldığı 14 il ərzində Xəzər Universitetinə ayrılan qəbul planı, qəbul olunanların sayı, qəbul olunan oğlan və qızların sayı, keçid balından 300-ə qədər, 300-400, 400-500, 500-600, 600-700 aralığında bal toplayanların sayını əks etdirən rəqəmlər cədvəlinə nəzər salaq:

Bakalavr pilləsinə qəbul olunan tələbələrin ballar üzrə statistik hesabat cədvəli

Tədris ili	Qəbul planı	Qəbul olanların sayı	Oğlanların sayı	Qızların sayı	300-ə qədər bal toplayanlar	300-400 aralığında bal toplayanlar	400-500 aralığında bal toplayanlar	500-600 aralığında bal toplayanlar	600-700 aralığında bal toplayanlar
2008-2009	295	281	157	124	61	171	37	9	3
2007-2008	295	277	153	124	79	145	44	7	2
2006-2007	305	258	142	116	87	124	35	10	2
2005-2006	445	427	225	202	167	214	33	7	6
2004-2005	395	184	114	70	118	51	9	4	2
2003-2004	265	79	54	25	70	8	1	-	-
2002-2003	300	9	4	5	6	1	-	-	2
2001-2002	245	60	27	33	29	25	5	1	-
2000-2001	375	96	61	35	71	25	-	-	-
1999-2000	360	168	86	82	144	20	1	3	-
1998-1999	495	197	109	88	186	9	-	2	-
1997-1998	340	48	19	29	44	4	-	-	-
1996-1997	340	15	5	10	14	1	-	-	-
1995-1996	340	54	32	22	41	12	1	-	-
Cəmi	4795	2153	1188	965	1117	810	166	43	17

Cədvəldən göründüyü kimi, ali məktəblərə qəbulun TQDK tərəfindən aparıldığı ilk 10 il müddətində (2005/2006-cı tədris ilinə qədər) Xəzər Universitəsinə qəbul olunan tələbələrə keçid balı ilə 300 bal arasında nəticə göstərənlərin sayı 300-400 aralığında bal toplayanların sayından ciddi dərəcədə çox olurdu. 2005/2006-cı tədris ilindən başlayaraq son 4 ildə bu münasibət əks istiqamətə dəyişmişdir. Bu illərdə 300-400 aralığında bal toplayanların sayı 300-ə qədər bal toplayanların sayından təxminən 2 dəfə çox olmaqla yanaşı, ümumi qəbul olunanların da 50%-dən çoxunu təşkil edir. Bunun səbəblərindən biri son illərdə ali məktəblərə qəbul üçün qoyulan keçid balının yuxarı qaldırılmasıdır, digər səbəb kimi keyfiyyətli təhsil verən ali məktəblərdə təhsil almaq istəyənlərin ildən-ilə çoxalmasını göstərmək olar ki, bu da sevindirici haldır.

400-700 aralığında bal toplayaraq qəbul olunanlar da əsasən son 5 tədris ilinə aiddir. 400-500 aralığında bal toplayan 166 nəfərin 158-i, 500-600 aralığında bal toplayan 43 nəfərin 37-si, 600-700 aralığında bal toplayan 17 nəfərin 15-i son 5 tədris ilində qəbul edilmişdir.

600-700 aralığında bal toplayan 17 nəfərdən 3-nün balı 650-dən çoxdur. (Səmədov Hidayət Rasim oğlu – 686 bal, 2005-2006-cı il qəbulu; Xanlarov Şaiq Eynulla oğlu – 675 bal, 2005-2006-cı il qəbulu; Kazımova Aysel Aslan qızı – 661 bal, 2007-2008-ci il qəbulu). Bu tələbələr memarlıq, mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin tələbələrində və hər üçü Prezident təqaüdüçüləridir.

Qarşıdan yeni 2009/2010-cu tədris ili üçün qəbul imtahanları gəlir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 yanvar 2009-cu il tarixli, 8 sayılı qərarı ilə ali təhsilin bakalavr pilləsi ixtisaslarının (proqramlarının) siyahısında dəyişiklik edilmiş, ölkəmizdə bakalavr pilləsində kadr hazırlığı aparılan ixtisasların sayı standartlara uyğunlaşdırılaraq 513-dən 149-ə endirilmişdir. Bununla əlaqədar hər bir ali məktəbdə, o cümlədən Xəzər Universitəsində də mövcud siyahıda təbii dəyişikliklər edilmişdir. Əgər 2008/2009-cu tədris ilində 14 ixtisas üzrə qəbul aparılmışdısa (qəbul planı 295 nəfər), 2009/2010-cu tədris ili üçün 23 ixtisas üzrə qəbul aparılması (qəbul planı 455 nəfər) planlaşdırılmışdır.

Tələbə olmaq istəyən bütün abituriyentlərə uğurlar arzulayırıq və inanırıq ki, universitəmizə bu il nəzərdə tutulan qəbul planı tam dolacaq və yüksək ballarla qəbul olunanların sayı ildən-ilə artacaqdır.

Isaxan Isaxanlı,
Qəbul və tələbə şöbəsinin müdiri

Lamiyə Namazova,
Qəbul və tələbə şöbəsinin assistenti

Mənbə:

*Хязяр-Хябяр, (журнал) № 267, 15 апрел 2009. Хязяр Университяси.
(Lamiya Namazova ila birlikda)*